

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Statsråden

Næringskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
HM/fg

Vår ref
20/1716-

Dato
17. desember 2020

Dokument 8:66 S (2020-2021) om å kutte i kvotene for tollfri import av jordbruksvarer fra EU etter brexit

Jeg viser til Næringskomiteens oversendelse 9. desember 2020 av representantforslag fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Liv Signe Navarsete, Geir Pollestad og Marit Knutsdatter Strand om å kutte i kvotene for tollfri import av jordbruksvarer fra EU etter brexit. Komiteen ber om Landbruks- og matdepartementets vurdering av representantforslaget.

Representantene har fremmet følgende to forslag:

1. *"Stortinget ber regjeringen gå i forhandlinger med EU med mål om å redusere tollfrie kvoter for import av landbruksvarer fra EU til Norge etter brexit"*

og

2. *"Stortinget ber regjeringen avvise nye forhandlinger som tar sikte på videre liberalisering av handelen med landbruksprodukter etter artikkel 19 eller andre bestemmelser i EØS-avtalen".*

Storbritannia trådte formelt ut av EU 31. januar 2020. Overgangsordningen som ble etablert i forbindelse med britenes uttrekkesavtale med EU, innebærer imidlertid at handel mellom Norge og Storbritannia, for alle praktiske formål, går som tidligere frem til 31. desember 2020. Når denne overgangsordningen er over, mener forslagsstillerne at grunnlaget for fastsatte kvoter for eksport av jordbruksvarer fra EU til Norge endres og svekkes.

Jeg vil innledningsvis understreke at Storbritannias utreden av EU ikke endrer de avtalene som Norge har inngått med EU når det gjelder handel med landbruksvarer, herunder avtaler

inngått etter EØS-avtalens artikkel 19. Dette er avtaler som er vedtatt av Stortinget. Tilsvarende endrer heller ikke Storbritannias uttreden avtaler som Norge har inngått med EU på andre handelsområder.

Representantene legger til grunn for sitt forslag en forventning om at EU vil akseptere at importkvotene for landbruksvarer til Norge kan reduseres når Storbritannia går ut av unionen. Det er i forslaget ikke gjort noen vurderinger av hvordan EU vil stille seg til et krav om slike innrømmelser. Avtalene er inngått med EU, ikke med de enkelte EU-medlemmer.

Skiftende regjeringers erfaringer de siste tiårene er at EU ønsker økt markedsadgang til Norge for landbruksvarer. Jeg vil videre vise til at ingen av våre avtaler om handel med landbruksvarer, heller ikke de tre inngåtte artikkel 19-avtalene fra henholdsvis 2003, 2012 og 2018, har bestemmelser om endring av handelsbetingelser, som f.eks. importkvoter, i tilfelle et medlemsland skulle forlate EU.

Regjeringen mener på denne bakgrunn at det har liten hensikt å kreve reforhandlinger av eksisterende avtaler med EU om handel med landbruksvarer på bakgrunn av Storbritannias uttreden av EU.

Forslagsstillerne viser til at Storbritannia er en av verdens største økonomier og utgjorde en betydelig andel av samlet BNP i EU, også knyttet til handel med landbruksvarer. Her må det understrekes at handelen med landbruksvarer mellom Norge og Storbritannia har vært relativt beskjeden. Vi importerte i 2019 landbruksvarer for 2,6 mrd. kroner fra Storbritannia av en total import fra EU på 45 mrd. kroner. Importen fra Storbritannia utgjør dermed om lag 4 prosent av vår samlede handel med landbruksvarer med EU.

For de varene som omfattes av importkvotene fastsatt i artikkel 19-avtalene, er andelen enda lavere. Norge har i dag 36 importkvoter for landbruksvarer fra EU. I perioden 2014-2016 ble det importert landbruksvarer fra Storbritannia under kun fem av disse kvotene: ost, pølser, hønseegg, eplejuice og eplekonsentrat og poteter, og halvfabrikata til fremstilling av snacks. Importen var dels marginal med et kvantum på 4 tonn pølser, 1 tonn hønseegg, 14 tonn eplejuice og eplekonsentrat, 560 tonn poteter og halvfabrikata til snacks, samt 299 tonn ost.

Jeg vil her vise til at Norge og Storbritannia er enige om en midlertidig vareavtale som vil gjelde fra sluttidspunktet for overgangsavtalen Storbritannia-EU. Denne vareavtalen omfatter importkvoter til Norge for de fem varene som er nevnt over og med kvotevolum tilsvarende handelen. For ost spesielt kan nevnes at kvoten på 299 tonn i den midlertidige avtalen er tatt fra den opprinnelige kvoten på 2480 tonn som ble etablert for innførsel av ost fra EU, og som er bundet i WTO. Denne er en del av den samlede kvoten for ost fra EU på 8400 tonn. I motsetning til hva som gjelder for kvotene vi har avtalt bilateralt med EU, gjør WTO-bestemmelser det mulig å splitte WTO-kvoten, slik at Storbritannia ved sin uttreden av EU tar med seg en andel basert på historisk handel. Den britiske ostekvoten på 299 tonn vil gå i fratrukk fra EUs WTO-kvote på ost slik at resterende EU-kvote blir 8101 tonn.

Representantene foreslår videre at regjeringen skal avvise nye forhandlinger med EU som tar sikte på videre liberalisering av handelen med landbruksvarer. Etter deres oppfatning er det en stor ubalanse mellom import og eksport av jordbruksvarer mellom Norge og EU. De peker på at denne ubalansen må vektlegges mer fra norsk side i artikkel 19-forhandlingene.

I henhold til EØS- avtalens artikkel 19 skal vilkårene for handelen gjennomgås med to års mellomrom med sikte på en gradvis liberalisering av handelen med landbruksvarer, innenfor rammene av partenes landbrukspolitikk. Siden inngåelsen av EØS-avtalen i 1994 har det blitt forhandlet og vedtatt tre slike artikkel 19-avtaler, den siste ble iverksatt 1. oktober 2018.

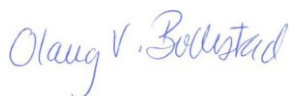
Høyt kostnadsnivå og krevende naturgitte forhold gjør at norsk landbruk har konkurranseulemper sammenlignet med andre land i Europa, noe som blant annet medfører at omfattende eksport av volumprodukter er krevende. Dette vises også i Norges negative handelsbalanse for landbruksvarer overfor EU. Mens vi importerte landbruksvarer fra EU til en verdi av 45 mrd. kroner i 2019, eksporterte vi landbruksvarer til en verdi av 8 mrd. kroner samme år.

Dersom det blir tatt initiativ til en gjennomgang av artikkel 19, vil regjeringen legge til grunn at dette må skje "innenfor rammene av partenes landbrukspolitikk". Dette gjenspeiler seg også i de tre inngåtte avtalene som er ulike i både innretning og omfang. Avtalen fra 2018 er den klart "minste", og innebar etablering av bare en ny importkvote. Økningen av ostekvoten var også betydelig mindre i 2018 (1200 tonn), enn ved inngåelse av 2012-avtalen (2700 tonn).

Etter EØS-avtalens bestemmelser er Norge forpliktet til dialog med EU om både basis landbruksvarer (artikkel 19) og bearbeidede landbruksvarer (protokoll 3). Dialogen omfatter både funksjonaliteten til inngåtte avtaler og behovet for endringer av avtalene. Også for protokoll 3 har Norge jevnlig møter med EU, der EU blant annet har uttrykt ønske om reforhandlinger av avtalen. Dette har så langt ikke vært i Norges interesse, og handelen med bearbeidede landbruksvarer baserer seg fortsatt på protokoll 3-avtalen fra 2004. Dersom Norge ber om forhandlinger etter artikkel 19 om reduserte EU-kvoter slik representantene ber om, må vi forvente at dette blir en ordinær gjennomgang av handelen med landbruksvarer i sin fulle bredde.

Et sterkt importvern er en forutsetning for å kunne opprettholde et landbruk over hele landet. Dette legger regjeringen til grunn i alle internasjonale forhandlinger, også overfor EU. Stortinget kan være trygg på at regjeringen vil fortsette å legge vekt på norsk landbruks beskyttelsesbehov i alle fremtidige forhandlinger, uavhengig av hvem motparten er.

Med hilsen

Olaug Vervik Bollestad